

στρατιωτικὴν καὶ τὴν θεολογικὴν, ὅποια ἦτο μέχρις ἐσχάτων ἡ ἀντίληψις τῆς ἐπιστήμης, τῆς πολιτείας, ἡ ἀντιθέτως, ὡς ἀξιοὶ ἢ περὶ τὸν Μάρξ προλεταρικὴ ἰδεολογία, εἰς οὐδὲν θετικὸν ἀποτέλεσμα καταλήγει. Κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία θέλει τελέσει τὰ ἐγκαίρια αὐτῆς, εὐθύς ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἀποσπώμενος ἀπὸ τῆς τυραννικῆς ἐξουσίας τῶν ἀσυνειδήτων δυνάμεων, θέλει κανονίσῃ καὶ διευθετήσῃ τὰ τῆς παραγωγικῆς αὐτοῦ ἐργασίας διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς βουλήσεως. Ἐν τοιαύτῃ μόνον περιπτώσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δὲν θέλει ὑποστῆ τὴν ἐπιρροὴν τῶν οἰκονομικῶν μορφῶν, παρ' αὐτοῦ δημιουργουμένων καὶ διευθυνομένων. Eldorado! περίοδος ἐντελοῦς πνευματικῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις, χειραφετουμένη ἀπὸ πάσης οἰκονομικῆς δουλείας, θέλει μεταμορφώσῃ τὰ τοῦ κόσμου τοῦτου πράγματα κατὰ τὸ ἴδιον πρότυπον. Ἄλλ' εἶνε πραγματοποιήσιμος ὁ πόθος οὗτος φλεγμαίνοντος μᾶλλον ἢ ὑγιοῦς καὶ ἰσχυροῦ ἐγκεφάλου; Εἰς ποῖα παρατράγηδα δύναται νὰ καταλήξῃ ἡ τοιαύτη ἀντίληψις; Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὰ ἀντίθετα τῶν ἐπιδιωκομένων· εἰς τὴν ὑποδούλωσιν καὶ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ πνεύματος ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς ὕλης, εἰς τὴν ὑποτελείαν τῆς ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐνεργείας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ομάδων, εἰς τὴν θεραπείαν τῶν φυσικῶν χρειῶν καὶ ὀρέξεων, εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀτομικῆς εὐημερίας. Ἡ ἡδονὴ τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ὑπὸ τὴν γαστέρα· τοῦτο τὸ πόρισμα τῆς ὀλιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ἱστορίας, τῆς χρησιμοθηρίας, θυσιαζομένων εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς τῶν ὑπερτάτων ιδεῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου.

Ὁ οἰκονομικὸς παράγων, ἐγκαθιστάμενος ἐν τῇ κοινωνικῇ ἐξελίξει τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀπόλυτος αὐτῶν διαχειριστής, ἀναντιρρήτως θέλει προκαλέσῃ ἀντίδρασιν τῶν ἐναντίων κοινωνικῶν δυνάμεων, ἐπὶ τέλος τὴν ἀναρχίαν. Ὑπὸ τὸ προσωπικεῖον τῆς ἐπιδιώξεως τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τοῦ συνόλου θέλουσιν ἐκδηλωθῆ καὶ ἀναρριπισθῆ τὰ μᾶλλον ἀκάθεκτα καὶ ἀκάθαρτα ἔνστικτα τοῦ ἀνθρώπου θηρίου, ἀλληλοσπαραγμὸς· ἄρνησις παντὸς αἰσθήματος καὶ ιδεώδους.

Εἰς ἐκ τῶν ιδεωδεστέρων θεωρητικῶν τῆς οἰκονομικῆς ταύτης ἀντιλήψεως τῆς ἱστορίας, ὁ Ἰωάννης Ζωρὲς, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσῃ ἱστορίᾳ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἀπὸ τῆς προλεταρικῆς ἀπόψεως, ἀπευθύνεται εἰς τὸν λαόν, εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς χωρικοὺς, ὡσεὶ οὗτοι καὶ μόνοι ἐκπροσωποῦσι τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν καθεστῶς, ὅτι θέλει διηγηθῆ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τέλος τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων. Χαρακτηρίζει τὴν

γαλλικὴν Ἐπανάστασιν ὡς παρασκευάσαν ἐμμέσως τὴν κοινωνικὴν ἐμφάνειαν καὶ ἀποκάλυψιν τῶν προλεταρίων· ἀλλὰ κατ' οὐσίαν αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πολιτικὴ ἐμφάνεια τῆς μέσης τάξεως, τῆς ἀστικῆς κοινωνίας.

Διὰ τοῦ μεγάλου τοῦτου ἱστορικοῦ γεγονότος, ἰσχυρίζεται ὁ φιλόσοφος κοινωνιστής, ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τοῦ 1848 ἡ ἐπαναστατικὴ μέση τάξις, ἡ τῶν ἀστῶν, θριαμβεῦσι καὶ ἐγκαθίσταται ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ, χρησιμοποιεῖ τὴν δύναμιν τῶν προλεταρίων καὶ κατὰ τῆς ἀπολυταρχίας καὶ κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας, ἀνικάνων ὄντων τῶν ἐργατῶν νὰ δημιουργήσωσιν ὑπὲρ αὐτῶν παγίαν καὶ μόνιμον ἱστορικὴν δύναμιν. Ἄλλ' ἡ ἀστικὴ αὕτη τάξις μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1830, ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου (roi citoyen), ἐπικρατήσασα ἐξ ὀλοκλήρου, ἀγωνίζεται ταυτοχρόνως καὶ κατὰ τῶν εὐγενῶν καὶ κατὰ τῶν ἱερέων, καὶ κατὰ τῶν ἐργατῶν. Αὐτοὶ οἱ προφήται τοῦ κοινωνισμοῦ ἐξυπηρετοῦσι τὰ συμφέροντα αὐτῆς. Ὁ Saint - Simon ὁρμάται ἀπὸ κεφαλαιοκρατικῆς ἰδεολογίας, ὁ Προυτὼν ἀπὸ μικροαστικῆς.

Ἐπὶ τέλος ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Μάρξ. Ἀνατέλλει μετ' αὐτοῦ ἡ προλεταρικὴ ἰδέα ...

Εἶνε τοιαύτη πράγματι ἡ ἀληθής, ἡ ἀμερόληπτος ἀντίληψις τῆς ἱστορικῆς ταύτης περιόδου; Μαρτυροῦσι τὰ κατὰ τῆς ἡμέρας ταύτας συμβαίνοντα. Πόλεμος ὄλων ἐναντίων ὄλων. Ἱμπεριαλισμὸς καὶ Μπολσεβικισμὸς. Φύσιν πονηρὰν μειβαλεῖν οὐ ράδιον. Εἶνε τὸ δίδαγμα τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱστορίας.

ΠΕΡΙ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ ΛΙΓΝΙΤΩΝ

ΥΠΟ ΜΙΑΤ. ΣΑΠΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είς δύο προηγουμένας μελέτας μας «περί Οικονομικής ανασυγκροτήσεως και τών λιγνιτών της Ελλάδος» και «περί τών βαθυτέρων αιτίων της ανεπαρκούς παραγωγής τών λιγνιτών και της ένδεδειγμένης θεραπείας» δημοσιευθείσας εις σειράν τευχών της Ένώσεως τών Δημοσίων Έπαλλήλων, ανεπτύξαμεν τὰ πλείστα ζητήματα τὰ άφορώντα τήν κρατικήν και ιδιωτικήν πρόνοιαν πρὸς τελεσφόρον και έπαρκή εκμετάλλευσιν και κατανάλωσιν τών λιγνιτών υπό μεταλλευτικήν, τεχνικήν, νομοθετικήν και βιομηχανικήν άποψιν.

Έν τή παρούση μελέτη θέλομεν πραγματευθῆ τὸ ζήτημα υπό καθαρῶς οικονομικήν άποψιν τ. έ. εἰς εἶναι δυνατὴ και υπό ποίας οικονομικῆς θυσίας εἶναι δυνατόν νά επιτευχθῆ ἡ απαιτούμενη παραγωγή και κατανάλωσις τών λιγνιτών, όπως συναγωνισθῆ αποτελεσματικῶς και αντικαταστήσῃ τοὺς εισαγομένους γαιάνθρακας διὰ νά εξοικονομηθῆ ἡ εξαγωγή ἐνὸς εκατομμυρ. άγγλικῶν λιρῶν.

Πρὸς τοῦτο ἡ παρούσα μελέτη μας περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς κεφάλαια.

- α') Αναγκαιοῦσα ποσότης καυσίμων ἐτησίως.
- β') Αποθέματα τών υπό εκμετάλλευσιν κοιτασμάτων.
- γ') Απαιτούμενα κεφάλαια εκμεταλλεύσεως.
- δ') Εξυπηρέτησις κεφαλαίων.
- ε') Πιθανὰ κέρδη εκμεταλλεύσεων.
- ς') Καθορισμὸς τιμῆς πωλήσεως.
- ζ') Οικονομικὸς άπολογισμὸς κερδοζημιῶν εκμεταλλεύσ. λιγνίτου.
- η') Κατανάλωσις τών λιγνιτών.
- θ') Υπολογισμὸς εγκαταστάσεων.
- ι') Κεφάλαια δι' εγκαταστάσεις καύσεως λιγνίτου.
- ια') Συνδικάτων εγκαταστάσεων καταναλώσεως λιγνιτών και προμηθείας ὀλικῶν εκμεταλλεύσεως.

ιβ') Παραγωγή λιγνίτου και παράγων έργασίας και ἡμερομισθίων.

1) Έργατικὸς παράγων.

2) Έμερομισθιον. Έλατήριον έργάτου και πίνακες σημερινῶν εργατικῶν συνθηκῶν και δαπανῶν.

3) Έργατικὰ δαπάναι υπό ένδεδειγμένην διοργάνωσιν και σχετικοὶ πίνακες.

4) Τεχνικὸν προσωπικόν.

ιγ') Συμπεράσματα.

ιδ') Πίνακες οικονομικοῦ άπολογισμοῦ μετά πιθανῶν κερδῶν παραγωγῆς και Συνδικάτου καταναλώσεως λιγνιτών.

α' Αναγκαιοῦσα ποσότης καυσίμων.

Ἡ κατά τὸ 1922 κατανάλωσις καυσίμων ὄλων άνήλθεν ὡς ἐξῆς:

1ον) Εἰσαχθέντος γαιάνθρακος	390.000 τόννοι
2ον) Έγχωρίων λιγνιτών	150.000 »

Λαμβάνοντες ὡς βιομηχανικήν τών λιγνιτών άπόδοσιν τὸν συντελεστὴν 2, παρατηροῦμεν, ότι απαιτοῦνται 930.000 τόννοι λιγνίτου πρὸς μεταίωσιν πάσης εισαγωγῆς γαιανθράκων.

Δυνάμεθα ὁμως πρὸς τὸ παρὸν άνευ οὔδεμιᾶς ζημίας τῆς κινήσεως και βιομηχανίας, ὡς άπεδείξαμεν εις τὰς άνωτέρω μνημονευθείσας μελέτας, νά αντικαταστήσωμεν τὰ 3)4 τών εισαγομένων γαιανθράκων διὰ τών έγχωρίων λιγνιτών και οὕτω αἱ άνάγκαι μας εις καυσίμους ὄλας νά αποτελῶνται εκ γαιανθράκων 100.000 τόννων και έγχωρίων λιγνιτών 700,000 τόννων.

β' Αποθέματα κοιτασμάτων λιγνιτών.

Τὸ ζήτημα επομένως περιορίζεται εις τήν παραγωγήν 700.000 τόννων λιγνίτου ἐτησίως. Υπάρχουσιν ὁμως ἐν τῇ χῶρᾳ έπαρκῆ κοιτάσματα, και εἰς εἶναι δυνατὴ ἡ τοιαύτη παραγωγή;

Καθ' ἡμᾶς και αρκετὰ στρώματα λιγνιτών υπάρχουναι και ἡ άνωτέρω ἐτησία παραγωγή εἶναι δυνατὴ και εὐχερής, ἐν ἣ περιπτώσει εισαχθῆ ἡ ένδεδειγμένη ὡς και άλλαχού τεχνική και έπιστημονική διοργάνωσις τῆς παραγωγῆς και καταναλώσεως τών λιγνιτών.

Πρὸς άπόδειξιν τών άνωτέρω παραθέτομεν τὸν κατωτέρω πίνακα δεικνύοντα:

1ον) Τὰ μέχρι τοῦδε διατιθέμενα κεφάλαια τών λιγνιτοπαραγωγῶν

εταιρειών μετά προσθήκης των καθ' ἡμᾶς ἐπαρκούντων συμπληρωματικῶν κεφαλαίων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐγκαταστάσεων, διὰ παραγωγὴν 700.000 τόννων λιγνίτου ἑτησίως.

2ον) Τὴν μέχρι τοῦδε ἑτησίαν παραγωγὴν κατὰ τὸ 1921 καὶ 1922 ὡς ἔγγιστα.

3ον) Τὰ ἐκτιμηθέντα ἀποθέματα λιγνιτῶν εἰς τὰς διαφόρους ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν λιγνιτοφόρους λεκάνας, τὰ πλέον πιθανά, κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπὶ τῶν καυσίμων ὑλῶν ἐπιτροπῆς κατὰ τὸ 1920.

4ον) Τὴν ἑτησίαν παραγωγὴν, ἣτις εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἐντὸς μικροῦ χρόνου, ἐκ τῶν διαφόρων ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν λιγνιτοφόρων περιφερειῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων 700.000 τόννων λιγνίτου ἑτησίως.

Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου ἐλήφθησαν κατὰ τὴν μεγαλειτέραν προσέγγισιν, δεδομένου, ὅτι οἱ ἀκριβεῖς ἀριθμοὶ σπανίως καθίστανται γνωστοί, πάντως ὅμως ἐξελέγησαν κατὰ τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν ἐκτίμησίν μας.

Πίναξ παραγωγῆς κεφαλαίων μετά ἀποθεμάτων λιγνιτῶν πρὸς ἀντικατάστασιν κατὰ τὰ 3)4 τῶν καταναλισκομένων καὶ εἰσαγομένων γαιανθράκων.

Περιφέρεια ἢ Ἐταιρεία	Κεφάλαια διατεθέντα καὶ ἀναγκαιότητα		Παραγωγή		Ποσὰ ἀποθεμάτων γνωστῶν κοιτασμάτων		
	Ὀλικὸν	Μεριστῶν	Προγραμματοποιηθεῖσα 1921	Ἀναλογιστὰ καὶ δυνατὴ ἑτησίως πρὸς ἀντικατάστασιν καταναλισκομένων γαιανθράκων 3/4	ὑπολογισθέντα διὰ μέχρι τοῦδε ἔργων	Ἐκτιμηθέντα πιθανά ὁσαύτως	Ἐκφορῶμενα πιθανά
	Τόννοι	Τόννοι	Τόννοι	Τόννοι	Τόννοι	Τόννοι	Τόννοι
1) Ἀγών. Ἐταιρ. Κύμης	900.000	26.000	20.000	84.000	200.000	5.000.000	20.000.000
2) Λιγν. Ἀνδρονιάν.	5.000.000	22.000	12.000	15.000	40.000	300.000	500.000
3) » Ψαγῶν		6.000	1.500	12.000	40.000	200.000	300.000
4) Περιβόλι Ὁρωπ.		2.000	500	2.000	20.000	50.000	100.000
5) Πασᾶ		7.000	3.000	12.000	12.000	250.000	1.000.000
6) Μήλεσι		22.000	17.000	30.000	150.000	500.000	1.000.000
7) Κορόνης		7.000	4.000	12.000	50.000	200.000	300.000
8) Ὁρωπ. Μαυροσπηβᾶλια		52.000	36.000	80.000	800.000	1.400.000	2.500.000
9) Λεκάνη Αἰκατερ.		3.000	1.000	24.000	400.000	1.000.000	3.000.000
10) » Μεγάρων		2.500	2.500	36.000	100.000	2.000.000	5.000.000
11) » Σερρέων		5.000	5.000	36.000	300.000	1.000.000	3.000.000
12) » Πελοπον.		12.000	5.000	48.000	800.000	3.000.000	5.000.000
13) » Ἀλιβεγίου		12.000	25.000	200.000	8.000.000	15.000.000	25.000.000
14) » Μπανίτσι.		6.000	6.000	72.000	500.000	5.000.000	10.000.000
15) » Διαφόρων		6.000	6.000	40.000	550.000	2.000.000	5.000.000
Ὀλικόν	42.000.000	190.500	144.500	707.000	12.000.000	36.000.000	81.700.000

Ἡ ἀκριβὴς ἀντικατάστασις τῶν καταναλισκομένων γαιανθράκων ἀπαιτεῖται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποθεμάτων κατὰ τὸν ὅσον ἀναγράφεται ἐν τῇ ἐπιτροπῇ.

Ἐκ τοῦ συνημμένου τούτου πίνακος ἐξάγεται, ὅτι τὰ ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἔργων βεβαιωθέντα ποσὰ ἀνέρχονται εἰς 12.000.000 τόννους, καὶ τὰ ἐκτιμηθέντα ἰποθέματα τῶν λιγνιτῶν διὰ τὰς μέχρι τοῦδε ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν λεκάνας ἀνέρχονται περὶ τὰ 35.000.000 τόννων, τὰ δὲ πιθανὰ εἰς 82.000.000.

Πολλὰ ὅμως στρώματα λιγνιτοφόρα δὲν ἔχουσιν ἐξερευνηθῆ οὐδαμῶς ἕνεκα ἐλλείψεως συγκοινωνίας, τὰ δὲ ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν στρώματα ἕνεκα τῆς ὀλιγοχρονίου αὐτῶν διαρκείας εἶνε ἀτελῶς γνωστά.

Δαμβανόμενου ὑπ' ὄψιν, ὅτι διὰ τῆς καταλλήλου τεχνικῆς ἐκμεταλλεύσεως εἶνε δυνατόν νὰ ἐξορυχθῶσι τὰ 70 % τῶν στρωμάτων, τὸ χρησιμοποίησιμον ἀπόθεμα τῶν λιγνιτῶν διὰ τὰ στρώματα πάχους ἄνω τοῦ ἑνὸς μέτρου ὑπερβαίνει τὰ 25.000.000 τόννους, ποσὸν τὸ ὁποῖον ἐπαρκεῖ ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν δι' ἑτησίαν παραγωγὴν 700.000 τόννων λιγνίτου.

γ') Ἀπαιτούμενα κεφάλαια.

Κατὰ τὸν ἀνωτέρω πίνακα τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια δι' ἑτησίαν παραγωγὴν 700.000 τόννων ἀνέρχονται εἰς 42 ἑκατομμ. δραχμῶν, συνυπολογιζομένων καὶ δέκα ἑκατομμ. διὰ συμπλήρωσιν ἐγκαταστάσεων καὶ διοργανώσιν τῶν ἀδιοργανώτων λιγνιτωρυχείων.

Καίτοι σημαντικὸν μέρος τῶν κεφαλαίων ἔχει ἀποσβεσθῆ, ἐν τούτοις δὲν λαμβάνομεν τοῦτο ὑπ' ὄψιν καταλογίζοντες τὰ ἀποσβεσθέντα ὑπὲρ τῶν μέχρι τοῦδε λιγνιτοπαραγωγῶν.

δ') Ἐξυπηρέτησις κεφαλαίων.

Οὐσιώδης ὄρος τῆς βιώσεως πάσης ἐπιχειρήσεως εἶνε ἡ ἐπάρκεια τῶν κερδῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κεφαλαίων.

Τὸν τόκον τῶν κεφαλαίων ὑπολογίζομεν πρὸς 15 % καὶ τὴν ἀπόσβεσιν ἐντὸς 10 ἐτῶν.

Ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἐγκαταστάσεων δεόν νὰ ὑπολογισθῆ ἐπὶ 20 ἔτη, ἀλλ' ἐπειδὴ λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν συνθηκῶν σήμερον τὰ κέρδη εἶνε ὑπέρτερα, διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ἀποσβέσεων ἐπὶ μίαν δεκαετίαν ἐξυπηρετοῦμεν τὴν ἐπιχείρησιν, καθ' ὅσον, ἐὰν εἰς τὸ μέλλον αἱ συνθήκαι τῆς ἀγορᾶς τῶν λιγνιτῶν ἦθελον καταστῆ δυσμενέστεραι, θὰ ἠδυνάμεθα, τὸ μὴ ἀποσβεσθὲν ποσὸν νὰ κατανείμωμεν εἰς τὸ ὑπόλοιπον μιᾶς εἰκοσαετίας, καὶ νὰ ἐπιβαρύνωμεν οὕτω ὀλιγώτερον τὴν κατὰ

τόνον δαπάνην, ὅπως καταστῆ δυνατὸς ὁ συναγωνισμὸς ἐν τῇ καταναλώσει. Οὕτω τὰ ἐκ τῶν κεφαλαίων 42 ἑκατομμ. βάρη ἀνέρχονται :

διὰ τόκους 15 %	δραχ. 4.200.000
» ἀπόσβεσιν ἐντὸς 10 ἐτῶν	» 4.200.000
Ἐν ὅλῳ	<u>8 400.000</u>

Τὸ ποσὸν τοῦτο ἐπιβαρύνει τὴν κατὰ τὸν δαπάνην ἐπὶ παραγωγῆς 700.000 τόννων λιγνίτου διὰ 14 δραχμῶν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, 13.30 δρ. τὸ δεύτερον ἔτος καὶ 7 δρ. κατὰ τὸ δέκατον ἔτος.

ε') Πιθανὰ κέρδη ἐκμεταλλεύσεων.

Ἀναμφιβόλως ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν κεφαλαίων ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰ δὲ κέρδη ἐκ τῆς παραγωγικῆς δαπάνης καὶ τῆς τιμῆς καταναλώσεως, αἵτινες ὡσαύτως ἐπηρεάζονται ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς.

Πρὸς τοῦτο παραθέτομεν τὸν κατωτέρω πίνακα τῆς παραγωγικῆς δαπάνης ὑπὸ τὰς παρούσας καὶ τὰς προπολεμικὰς συνθήκας, εἰς σημερινὰς δραχμὰς καὶ εἰς χρυσᾶς ἢ μεταλλικὰς, ὅπως καταστῆ εὐχερῆς ἡ σύγκρισις.

Διὰ τὸν πίνακα τοῦτον λαμβάνομεν ὡς μέσον ἐργατικὸν ἡμερομίσθιον τὸ ὑπὸ τῶν ἐκμεταλλευτῶν προτεινόμενον ἦτοι δραχ. 20 καὶ ὡς προπολεμικὰ δραχ. 3.25, καὶ ὡς συντελεστὴν μετατροπῆς εἰς μεταλλ. δραχμὰς τὸν ἀριθμὸν 15, καίτοι τὸ μέσον ἡμερομίσθιον σήμερον κυμαίνεται περὶ τὰς 15 δραχμὰς. Ἡ παραδοχὴ μέσου ἡμερομισθίου 20 δραχμῶν ἀναλογεῖ πρὸς ἡμερομ. ὀρύκτου 26 δρ. μπαζαδῶρου 18 καὶ διαλογέως 15, ἅτινα δὲν ἔχουσιν ἐφαρμοσθῆ μέχρι τοῦδε, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων.

Πίναξ παραγωγικής δαπάνης

	Δαπάνη υπό σημερινάς συνθήκας 1923		Επί ετήσιας παραγωγής 24.000 τόννων 1912	Διά παραγωγήν 700 χιλ. τόννων υπό προπολεμικάς συνθήκας τεχν. διοργανώσεως	
	δραχμ. τεχν.	δραχ. μεταλ. 15 τρ.		δραχ. μεταλλικάς 1=15 τρέχ.	χρ. δρχ.
Εξόρυξις	80	1,33	3,00	3,00	45
Υπόγ. μεταφορά	15	1,00	1,50	1,00	15,00
Διαλογή	8	0,33	0,60	0,30	4,50
Μετοφορά μέχρι λιμένος ή σιδηροδρομικού σταθμού	10	0,83	1,00	0,60	9
Υποστήριξις	25	1,66	0,50	0,50	7,50
Γενικά έξοδα	10	0,66	2,00	0,50	7,50
Ερευνητικά και προπαρασκευαστικά.	10	0,66	1,00	3,50	7,50
Παραγ. δαπ. δλ. Ναύλος μέχρι Πειραιώς ή μεταφ. σιδηροδρόμ.	98	6,47	9,60	6,40	96,
Σύνολον.	60	4,00	4,00	3,00	45.
Πώλησις εις τόπον κατανώσεως.	158	10,47	13,60	9,40	141
Κέρδος	390	26	12-17		
	232	16			

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

- 1) Ἡ παραγωγικὴ δαπάνη εἰς χρ. δρχ. εἶνε σήμερον μικροτέρα, ἢ ὑπὸ τὰς προπολεμικὰς συνθήκας τῶν ἡμερομισθίων κλπ.
- 2) ὅτι ἐφαρμοζομένων τῶν προπολεμικῶν συνθηκῶν ἡ παραγωγικὴ δαπάνη θὰ ἀνήρχετο εἰς 12-16 χρυσᾶς δραχμᾶς ἔναντι 158 δρ. ἢ 10 50 χρ. δραχμῶν τῆς σήμερον.
- 3) Ἐὰν διοργανωθῶσι τὰ λιγνιτωρυχεῖα καὶ πληρωθῶσι τὰ προπολεμικὰ ἡμερομισθία κλπ. τότε θὰ ἦτο δυνατόν ἡ παραγωγικὴ δαπάνη μέχρι τοῦ τόπου κατανώσεως νὰ κατέλθῃ εἰς 9 χρ. δρ. ἢ 131 τρ. δραχ. ἔναντι 158 τρ. δρ. τῆς σήμερον.

στ). Καθορισμὸς τιμῆς πωλήσεως

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος προκύπτει ὡσαύτως, ὅτι ἡ σημερινὴ τιμὴ πωλήσεως τῶν λιγνιτῶν ἀνέρχεται εἰς 390 δραχμᾶς ἢ 26 χρυσᾶς δραχμᾶς ἔναντι 12-17 χρ. δρ. προπολεμικῶς, ἤτοι τὸ κέρδος ἀνέρχεται κατὰ τόννον εἰς 232 ἢ 16 χρ. δρ. ἢ 160% ἔναντι 0-15% προπολεμικῶς. Τὸ κέρδος ὅμως τοῦτο δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὡς ὄφει πρὸς οἰκονομικὴν ρύθμισιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως 700.000 τόννων ετήσιως, διότι εἶνε κέρδος ἔκτακτον, ὀφειλόμενον εἰς ἀνωμάλους καὶ ἐκτάκτους συνθήκας μικρᾶς καὶ ἀνεπαρκοῦς παραγωγῆς 150.000 τόννων ετήσιως καὶ μὴ δυνάμενον νὰ διατηρηθῇ ἐν περιπτώσει ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ καὶ ὑπερπαραγωγῆς τῶν λιγνιτῶν.

Ἡ τιμὴ πωλήσεως τῶν λιγνιτῶν ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ πρὸς τοὺς γαιάνθρακας καὶ ἐκ τῆς βιομηχανικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀπόδοσεως τῶν λιγνιτῶν. Ἡ τιμὴ αὕτη δέον νὰ εἶνε τὸ

α) 1)2 τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων διὰ τὴν ἀνωτέραν θερμαντικὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν 1,6 - 2,00 σχετικῶς πρὸς τοὺς λιγνίτας.

β) μείον ποσόν τι δι' ἐξαιρετικὴν φθορὰν τῶν ἐγκαταστάσεων καύσεως ἐκ τοῦ θεοῦ, διὰ δαπανηρότητα ἐγκαταστάσεων καὶ ἐργασίας καὶ διὰ συμφέρον προτιμήσεως ὑπὲρ τοῦ καταναλωτοῦ, ἤτοι ἡ τιμὴ τῶν λιγνιτῶν δέον νὰ εἶνε τοῦλάχιστον τὸ 1)3 τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων. Ἐπομένως, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὡς τιμὴν γαιανθράκων κατὰ τόννον 42 σελήνια εἰς Πειραιᾶ, ἡ τιμὴ τῶν λιγνιτῶν δέον νὰ κυμαίνεται περὶ τὰ 14 σελήνια ἢ 262,50 δρ. σημερινᾶς ἢ 17,50 χρ. δρ. Διὰ τὸν ὑπολογισμὸν ἐπομένως τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως δέον νὰ ληφθῇ ὡς ὄφει ἡ τιμὴ τῶν 262,50 δρ. ἢ 14 σεληνίων.

Δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ τιμὴ τῶν γαιανθράκων διὰ τινα ἔτη δὲν θὰ κατέλθῃ κατωτέρω, πάντως ὅμως εἰς λίαν ἀπομεμακρυσμένον μέλλον, τῶν 30 σεληνίων, καὶ ἐπομένως ἡ τιμὴ τοῦ λιγνίτου θὰ κυμαίνεται περὶ τὰ 10 σελήνια ἢ 12,50 χρ. δραχ. ἢ 187,50 σημερινᾶς δραχμᾶς. Τὰ κατὰ τόννον ἐπομένως κέρδη θὰ κυμαίνονται περὶ τὰς 262,5 - 158 ἢ 104,5 δρ., ἢ 7 χρ. δραχμᾶς. Τὰ πραγματικὰ ὅμως κέρδη θὰ εἶναι ἀνώτερα, καθόσον διὰ τῆς διοργανώσεως, ἢ ἀπόδοσεως τοῦ ἐργάτου, τὰ γενικὰ έξοδα καὶ ἡ κατὰ τόννον δαπάνη θὰ βελτιωθῶσι κατὰ πολὺ.

Πρὸς τὸ παρὸν διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν πιθανῶν κερδῶν λαμβάνομεν ὡς βάσιν.

- α) τιμὴ γαιανθράκων σε 42 σελήνια 42.
 β') παραγωγ. δαπάνη λιγνιτῶν δραχ. 10 χρ. ἢ τρεχ. δραχ. 158.
 γ') τιμὴ πωλήσεως 1)3 τῆς τῶν γαιανθράκων ἤτοι δραχ. χρ. 17.50
 καὶ τρεχ. δραχ. 262.50.

ζ'). Οἰκονομικὸς ὑπολογισμὸς κερδοζημιῶν ἐκμεταλλεύσεως λιγνιτῶν.

Κέρδη. 700000 τόννων Χδραχ. 104 =	δραχ. τρ.	72.800.000
Μετὸν δι' ἐξυπηρέτησιν κεφαλαίων	» »	8.400.000
Καθαρὸν κέρδος	» »	64.400.000
ἢ χρ. δραχ.	» »	4.300.000

Ἡ μόνη δυσμενὴς περίπτωσις εἶνε πιθανότης ἐπανόδου τῶν ἡμερομισθίων εἰς τὰς προπολεμικὰς συνθήκας.

Ἐκ τοῦ πίνακος ὁμῶς τῆς παραγωγικῆς δαπάνης παρατηροῦμεν, ὅτι διὰ τῆς διοργανώσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων ἢ παραγωγικῆ δαπάνης δύναται νὰ υποβιβασθῆ μέχρι 9 χρ. δραχμῶν, ὁπότε ὑπολείπεται ἀρκετὸν κέρδος ὑπὲρ τοῦ παραγωγῶ.

Ἄλλο φόβος τοῦ παραγωγῶ εἶναι ἡ αὐξοῦσα ἀπαίτησις σήμερον τῶν ἐργατῶν, ὁπότε ὑπάρχει φόβος τὸ κέρδος νὰ καταστῇ ἀρνητικόν, ἐπομένως φόβος ἀδυναμίας νὰ συναγωνισθῆ πρὸς τοὺς γαιάνθρακας.

Τὸ τοιοῦτον ὁμῶς δὲν φαίνεται πιθανόν, διότι καὶ ἐν ἡ περιπτώσει αὐξηθῶν τὰ ἡμερομισθία μέχρι τοῦ διπλασίου, δεδομένου, ὅτι ἡ ἐργατικὴ δαπάνη ἀναλογεῖ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐπὶ τῆς παραγωγικῆς δαπάνης, αὕτη θὰ αὐξηθῆ κατὰ 50%, ὁπότε καὶ πάλιν θὰ ὑπολείπεται κέρδος 262,50 - 237 = 25,50 τρεχ. δρ. καὶ ἐπὶ παραγωγῆς 700.000 τόννων θὰ ἀναλογῆ κέρδος ἐτησίως 17.750.000 ἱκανὸν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ κεφάλαιον τῶν ἐπιχειρήσεων, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἐργατικὴ αὐξοῦσις θὰ ἔχῃ ἀφορμὴν τὴν αὐξοῦσιν τῶν δαπανῶν τῆς ζωῆς προερχομένην ἐκ τῆς υπερτιμῆσεως τοῦ συνζυγίου. ὡς ἐκ τοῦ ὁποῦ καὶ ἡ εἰς τρ. δραχ. τιμὴ τῶν γαιανθράκων καὶ ἡ τιμὴ τῶν λιγνιτῶν ἐπομένως θὰ ὑπερτιμηθῆ καὶ ἐπομένως τὸ κέρδος θὰ εἶναι πάντοτε ἀνώτερον, ὥστε οὐδεὶς κίνδυνος ἐλαττώσεως τῶν κερδῶν νὰ διαφανῆται, ἀφ' οὗ, καὶ ἐν ἡ περιπτώσει τὰ ἡμερομισθία ἠδὲξάνοντο εἰς τὸ ἰσότιμον τῶν προπολεμικῶν ἡμερομισθίων εἰς χρ. δραχμὰς καὶ ὁ γαιάνθραξ κατήρχετο εἰς 30 σελήνια κατὰ τόννον, θὰ ὑπελείπετο παραγωγικὸν κέρδος 2,50 χρ. δραχμῶν ἢ 37,5 τρεχ. δραχμῶν κατὰ

τόνον. Πάντως ὁμῶς εἰδησίηποτε φόβον δύναται νὰ ἐξουδετερώσῃ μία ἄμεσος πρόνοια μετατροπῆς τῶν κεφαλαίων τῆς σήμερον εἰς τρ. δραχμὰς καὶ εἰς χρ. δρ. ἢ εἰς Ἀγγλικὰς λίρας, ὁπότε τὸ ὀλικὸν κεφάλαιον θὰ ἀνήρχετο εἰς 105.000 Ἀγγλ. λίρας ἢ 2.625.000 χρυσᾶς δραχμὰς, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὁποίων θὰ ἀπαιτηθῶσιν ἐτησίως 636.000 χρ. δραχμῶν ἐντὸς δεκαετίας καὶ μετὰ τὸν 15% ἤτοι θὰ ἀπαιτηθῆ ἑλάχιστον κατὰ τόννον κέρδος 0,90 χρ. δραχμ., κέρδος πάντοτε εὐχερὲς ὑπὸ οἰασθήποτε συνθήκας.

η') Κατανάλωσις τῶν λιγνιτῶν.

Οἱ ἀνωτέρω ὑπολογισμοὶ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ δυνατοῦ παραγωγῆς 700.000 τόννων ἐτησίως, καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς καταναλώσεως. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ δυνατόν τῆς παραγωγῆς, οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ἐφ' ὅσον ἐφαρμόζεται ἡ ἐνδοδειγμένη ἐπιστημονικὴ εἰδικὴ τεχνικὴ διοργανώσις τῶν ἐκμεταλλεύσεων. Διὰ τὴν καταναλώσιν ὁμῶς τὸ ζήτημα παρυσιάζεται δυσχερέστερον. Ἡ δυσχέρεια ὁμῶς τῆς καταναλώσεως ἐξουδετεροῦται κατὰ μὲγα μέρος, ἐφ' ὅσον ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀναγκαῖοσα παραγωγὴ ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω οἰκονομικὰς συνθήκας, οὕτως ὥστε ὁ λιγνίτης νὰ παρέχεται εἰς τὴν καταναλώσιν εἰς τιμὴν τοῦλάχιστον ἴσην πρὸς τὸ 1)3 τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων ἐκάστοτε.

Ἐὰν τὸ τοιοῦτον ἐπιτευχθῆ, αὐτὸ τὸ οἰκονομικὸν συμφέρον τοῦ καταναλωτοῦ θὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ τὴν προτίμησιν τοῦ λιγνίτου οἰασθήποτε ποιότητος, διότι, ἐὰν ὁ λιγνίτης πωλεῖται εἰς τὴν ἀνωτέρω τιμὴν ἐπὶ τιμῆς γαιανθράκων 42 σεληνίων κατὰ τόννον, θὰ ἔχῃ κέρδος κατὰ τόννον 4,375 χρ. δραχ. ἢ 65,60 τρ. δραχμ. τοῦλάχιστον ὡς ἐξῆς.

α) τιμὴ λιγνιτῶν 1/2 42 σελην. = χρ. δρ. 17,50 ἢ τρ. δρ. 262,50.

β) τιμὴ βιομηχ. ἀποδόσεως λιγνιτῶν 1/2 42 σελ. = χρ. δρ. 26,25 ἢ τρ. δρ. 393,75, ἤτοι κέρδος κατὰ τόννον χρ. δραχ. 8,75 ἢ τρ. δραχ. 121,25.

Ἀφαιρουμένων τῶν δαπανῶν διὰ ἀπόσβεσιν συμπληρωματικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ κοπιωδέστερας θερμάνσεως κατ' ἀνώτατον ὄριον ἐκ δραχμῶν χρ. 4,375 ἢ τρ. δρ. 65,60, ὑπολείπεται καθαρὸν κέρδος ὑπὲρ τοῦ καταναλωτοῦ = χρ. δρ. 4,375 ἢ τρ. δρ. 65,60, κέρδος οὐχὶ εὐκαταπρόννητον.

Παραλείπομεν ἐπὶ πλέον τὸ κέρδος τοῦ καταναλωτοῦ, ἐκ τοῦ ὅτι ἡ βιομηχανικὴ ἀπόδοσις εἶνε μεγαλύτερα τοῦ 1/2, καὶ τοῦτο θὰ εὐνοήτῃ τὴν καταναλώσιν ἐτι περισσότερον.

Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κέρδους τοῦ καταναλωτοῦ οὐδεὶς περιορισμὸς ἐπιτρέπεται, διότι εἶνε τὸ ἐλαττήριον διὰ τὴν ὑποβολὴν αὐτοῦ εἰς ἀσυνήθεις δαπάνας ἐγκαταστάσεων καὶ ἀσχολιῶν, καὶ ἐπομένως μόνον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς χρήσεως τῶν λιγνιτῶν, ἧτοι χρ. δρ. 4,375 ἢ δρ. 65.60 δύναται νὰ στηριχθῶσιν οἱ διάφοροι συνδυασμοὶ τῶν παραγωγῶν πρὸς ἀποσβέσιν τῶν διαφόρων δαπανῶν καύσεως πρὸς διάδοσιν τῆς καταναλώσεως καὶ πρὸς αὐξήσιν εἰ δυνατόν καὶ τῶν παραγωγικῶν κερδῶν.

Πρὶν προβῶμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν δαπανῶν τοιούτων συνδυασμῶν, δεόν νὰ μελετήσωμεν τὰς οικονομικὰς θυσίας, ἃς θλ' ἐπέβαλλεν ἡ συστηματικὴ χρῆσις τῶν λιγνιτῶν διὰ τε τὰς ἐγκαταστάσεις καὶ τὴν καύσιν αὐτῶν.

θ') Ὑπολογισμὸς ἐγκαταστάσεων.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἐξῆς διδόμενα τῆς βιομηχανικῆς πείρας.

- 1) Καύσις γαιανθράκων 60 χιλιογ. κατὰ τετραγ. μέτρον ἐσχάρας.
- 2) » λιγνιτῶν 100-160 » » » » »
- 3) παραγ. ἀτμοῦ 2,50-4,50 » » χιλιογράμ. λιγνίτου
- 4) » » 8 » » γαιανθράκων
- 5) » » 15 » » τετρ. μέτρον θερμ. ἐπιφ.
- 6) κατανάλωσις ἀτμοῦ 8 » καθ' ἵππον καὶ καθ' ὥραν.
- 7) βάρ. ἀτμολέητος 200 » κατὰ τετρ. μ. θερμ. ἐπιφ.

καὶ παραδεχόμενοι, ὅτι ἅπασα ἡ ποσότης τῶν ἐν Ἑλλάδι καταναλισκόμενων γαιανθράκων, λιγνιτῶν καὶ λοιπῶν καυσίμων χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν παραγωγὴν ἀτμοῦ δι' ἀτμοκινήτους μηχανάς, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν, ὅτι διὰ τὴν τοιαύτην κατανάλωσιν τῶν ὡς ἄνω ὑπολογισθέντων 700000 τόννων λιγνίτου ἀπαιτοῦνται.

- 1) Ἀτμολέητες καὶ ἀτμοκινήτρες δι' 83,000 ὠριαίους ἵππους
- 2) ἐσχάραι 1000 τετραγ. μέτρων
- 3) θερμογόνος ἐπιφάνεια 45000 τετραγ. μέτρων ἀξίας περίπου τῆς

ἐξῆς

1.000 τετρ. ἐσχάραι = δραχ. τρ. 500.000 ἢ χρ. δρ. 35.000
45.000 » μ. θερμ. ἐπιφ. δρ. τρ. 7.500.000 ἢ χρ. δρ. 500.000
83.000 ἵππων ἀτμολέητες = 33.000.000 ἢ χρ. δρ. 2.200.000

Δὲν ὑπάρχει ἔτι ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως ἔλων τῶν ἀτμολέητων, δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς ὑπάρχοντας ἀτμολέητας καὶ νὰ προμηθευθῶμεν $\frac{1}{3}$ μόνον συμπληρωματικούς ἀτμολέητας καὶ νὰ

ἀντικαταστήσωμεν τὰς ἐσχάραις εἰς τοὺς λοιπούς. Ἡ δὲ πρὸς τοῦτο ἀναγκαιοῦσα δαπάνη ἀνέρχεται.

δι' ἀντικατάστασιν τῶν ἐσχάρων δρ. τρ. 500.000
διὰ προμήθειαν $\frac{1}{3}$ ἀτμολέητων » 11.000.000
Ἐν ὅλῳ χρ. δρ. 766.000 ἢ τρ. δρ. 11.500.000

Τὸ ποσὸν τοῦτο δεόν νὰ ἀποσβεσθῇ ἐντὸς πενταετίας διὰ τοῦ 1)12 τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων ὡς ἄνω ἧτοι δρ. χρ. 4,375 ἢ δρ. τρ. 65, 60 κατὰ τόννον, τὸ ὅποιον ταυτοχρόνως δεόν νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὰς δαπάναις καύσεως τῶν λιγνιτῶν. Τὸ ἐκ τούτων προκύπτον ποσὸν ἐπὶ καταναλώσεως 700.000 τόννων ἀνέρχεται εἰς 3.062.000 χρ. δραχ. ἢ 45.920.000 τρ. δρ.

Ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι εἰς θερμαστῆς δύναται ἀνέτως νὰ καύσῃ 1500 χιλιογρ. λιγνίτου ἡμερησίως μὲ ἡμερομίσθιον 60 τρ. δρ. ἢ 4 χρ. δρ., διὰ τὴν καύσιν 700.000 τόννων λιγνίτου θὰ δαπανηθῶσιν εἰς ἡμερομίσθια τρ. δρ. 28.000.000 ἢ χρ. δρ. 1.850.000 ἧτοι ἐν ὅλῳ δι' ἐγκαταστάσεις καὶ ἐσχάραις δρ. χρ. 766.000 ἢ τρ. δρ. 11.500.000 δι' ἡμερομίσθια θερμαστῶν » 1850.000 » » 28.500.000 ἐν ὅλῳ » » 2.616.600 » » 40.000.000

Διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κεφαλαίων τούτων διατίθενται κατὰ τόννον χρ. δρ. 4,375 ἢ τρ. δρ. 65,60 καὶ ἐπὶ 700.000 τόννων λιγνίτου ἐν ὅλῳ χρ. δρ. 3,062.000 ἢ τρ. δρ. 45,920,000, ποσὸν ἀρκετὸν νὰ ἀποσβέσῃ ἅπασας τὰς δαπάναις ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, καὶ οὐχὶ ἐντὸς πενταετίας. Δεόν νὰ σημειωθῇ ὡσαύτως, ὅτι μετὰ μίαν πενταετίαν δὲν θὰ εἶνε ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως ἀπάντων τῶν ἀτμολέητων ἀλλὰ μόνον τῆς ταχύτερον φθειρομένης ἐσωτερικῆς θερμογόνου ἐπιφανείας διὰ δαπάνης σχετικῶς μικροτέρας ἧτοι 7.500.000 τρ. δραχμῶν.

ι') Κεφάλαια δι' ἐγκαταστάσεις καύσεως λιγνίτου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ $\frac{1}{12}$ τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων, τιμωμένων ἐν Πειραιεὶ 42 σελήνια κατὰ τόννον τῆς ἀναλογούσης εἰς 700.000 τόνν. λιγνίτου ἑτησίως, ἀνερχόμενον εἰς 45.920.000 δραχμάς, τὸ ὅποιον ἐπαφίεται εἰς τὸν καταναλωτὴν διὰ τὰς δαπάναις καύσεως καὶ φθορᾶς ἐγκαταστάσεων, δύναται νὰ ἀποτελέσῃ κεφάλαιον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο δυνατόν ἐντὸς ἔτους νὰ ἀποσβεσθῶσι πᾶσαι αἱ ἐγκαταστάσεις καὶ νὰ καλυφθῶσιν αἱ δαπάναι τῶν θερμαστῶν.

Ἐὰν εἰς τοῦτο προστεθῇ καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ὡς ἄνω

υπολογισθὲν καὶ πλεονάζον κέρδος ἐξ 64.000.000 τρ. δραχμῶν, προκύπτει ὀλίγον κεφάλαιον 110.000.000 τρ. δρ. ἢ 7.300.000 χρ. δραχμῶν, τὸ ὅποιον ὑπεραρκεῖνὰ ἀντιμετώπιση ἀπικνύει τὰ προβλήματα τῆς παραγωγῆς, καταναλώσεως καὶ καύσεως τῶν λιγνιτῶν ἐν ἐλευθέρῳ πρὸς τοὺς γαιάνθρακας συναγωνισμῶ.

Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὡσαύτως τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ παραγωγοὶ κυρίως ἔχουσι πρωτεύον συμφέρον νὰ παραχωρῶσιν εἰς τοὺς καταναλωτὰς καὶ δωρεὰν ἀκόμη τὰς ἐγκαταστάσεις καύσεων. Μεμονωμένως ὅμως τὸ τοιοῦτον δι' ἕκαστον λιγνιτοπαραγωγὸν θὰ ἦτο πολὺπλοκον καὶ δυσεφάρμοστον.

ια') Συνδικαίου ἐγκαταστάσεων, καταναλώσεως λιγνιτῶν καὶ προμηθείας πρώτων ὑλῶν ἐκμεταλλεύσεως.

Ἡ πρακτικώτερα λύσις συνίσταται εἰς τὸ νὰ σχηματισθῇ ἐν Συνδικαίῳ Καταναλώσεως, εἰς τὸ ὅποιον πάντες οἱ παραγωγοὶ θὰ πωλῶσι πᾶσαν τὴν παραγωγὴν αὐτῶν, εἰς τιμὴν ἴσην ἐκάστοτε πρὸς τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς τιμῆς τῶν γαιάνθρακων ἢ εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως ἢ εἰς τὸν λιμένα καταναλώσεως. Τὸ Συνδικαίου ἐπὶ πλέον θὰ ἀνελάμβανε νὰ προμηθεύηται χονδρικῶς τὰ ἀναγκαζοῦντα ὀλιγα ἐκμεταλλεύσεως καὶ τὰ μέσα μεταφορᾶς εἰς χαμηλοτάτην τιμὴν.

Ἀνεπιτύχμεν ἀνωτέρω, ὅτι καὶ ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω τιμὰς ὑπολείπεται σημαντικὸν κέρδος ὑπὲρ τῶν παραγωγῶν.

Τὸ Συνδικαίου τοῦτο θὰ ὑποχρεοῦται νὰ κατασκευάζῃ τὰς καταλλήλους ἐγκαταστάσεις καύσεως, νὰ χορηγῇ ταύτας δωρεὰν ἢ ἐπὶ μικρᾷ τιμῇ εἰς τοὺς καταναλωτὰς καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ παράγῃ δι' ἰδίων θερμαστῶν καὶ ἀτμολεβήτων τὴν ἀναγκαζοῦσαν δυνάμιν ἀτμοῦ καὶ νὰ καταβάλλῃ ἐν γένει πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως πραγματοποιήσῃ καταναλώσιν 700.000 τόννων ἐτησίως, πωλοῦν τὸν λιγνίτην εἰς τιμὴν τοιαύτην, ὥστε νὰ καλύπτῃ τὰς δαπάνας αὐτοῦ ἐντὸς τῶν κατωτέρω ὁρίων.

Ἀπεδείξαμεν, ὅτι, ἐὰν πωλῆται ὁ λιγνίτης κατὰ $\frac{1}{3}$ ἀνωτέρω τοῦ $\frac{1}{3}$ τῆς τιμῆς τῶν γαιάνθρακων, πραγματοποιοῦνται κέρδη 45.000.000 δρ. τρ. καὶ ἕτερον ἀνάλογον ποσὸν ὑπολείπεται ὡς κέρδος διὰ τὸ ἐνδι-αφέρον τῶν καταναλωτῶν.

Ἐν ἡ περιπτώσει ὅμως τὸ Συνδικαίου θὰ κατώρθου νὰ παράγῃ καὶ νὰ χορηγῇ μηχανικὴν δυνάμιν, τὰ κέρδη θὰ ἦσαν κατὰ πολὺ ἀνώτερα, διότι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ κατανάλωσιν 1,5—1,8 χιλιογρ. λιγνίτου

κατὰ ὄριον ἵππον, ὅστις ἐπὶ τιμῇ λιγνιτῶν εἰς τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς τιμῆς τῶν γαιάνθρακων ἀξίας 42 σεληνίων κατὰ τόννον, θὰ ἐστοίχιζε εἰς λιγνίτην 2,5—3 χρ. λεπτά, ἐν ᾧ εἰς γαιάνθρακας θὰ ἐστοίχιζε 5,2 χρ. λεπτά, καὶ τὸ πραγματοποιούμενον οὕτω κέρδος θὰ ἀνήρχετο,

83.000 ἵππους X2, 5X12X15

εἰς ————— = 9.324.000 χρ. δρ. ἢ

100

139,860,000 τρ. δρ. καὶ ἐπὶ πλέον θὰ προέκυπτε οἰκονομία 25% τῆς παραγωγῆς τῶν λιγνιτῶν, καθόσον ἡ ποσότης 700.000 τόννων ὑπελογίσθη ἐπὶ τῇ βάσει θερμαντικῆς ἀποδόσεως 0,50 καὶ διὰ μηχανικὴν δυνάμιν 83.000 ἵππων, δι' οὓς θὰ ἀπητείτο ποσότης λιγνιτῶν κατὰ 25% ὀλιγωτέρα.

Τὸ ἀνωτέρω κέρδος εἶνε ἀρκετὸν νὰ ἀντιμετωπίσῃ πᾶσαν δυσχέρειαν καὶ πάντα συναγωνισμὸν.

Τὸ Συνδικαίου ὡσαύτως θὰ ἀνελάμβανε νὰ προμηθεύσῃ εἰς τοὺς παραγωγούς πάσας τὰς πρώτας ὑλὰς, ξυλείαν, ἐγκαταστάσεις εἰς χαμηλὴν τιμὴν, καθ' ὅσον θὰ ἐπρομηθεύετο ταύτας εἰς μεγάλας ποσότητας εἰς κατάλληλον ἐποχὴν καὶ εἰς τιμὰς εὐκαιρίας. Θὰ ἠδύνατο ὡσαύτως νὰ ἐξασφαλίσῃ ἴδια καὶ οἰκονομικὰ μέσα μεταφορᾶς.

Τὰ ὡς ἄνω προκύπτοντα κέρδη θὰ διενέμοντο μεταξὺ τῶν παραγωγῶν ἀναλόγως τῆς παραγωγῆς ἐκάστου καὶ τῆς θερμαντικῆς ἀποδόσεως τοῦ λιγνίτου αὐτῶν.

Ἐὰν ὡσαύτως παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ Ἐταιρεία αὕτη, κατορθοῦσα νὰ γίνῃ προμηθευτὴς κινητηρίου δυνάμεως διὰ ἰδίων αὐτῆς θερμαστῶν καὶ ἐγκαταστάσεων, θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ ἐτησίως κέρδη ὑπερβαίνοντα—ἐπὶ τιμῆς γαιάνθρακων 42 σελην. κατὰ τόννον—τὰς 9,324 000 χρ. δραχμ. ἢ 139.000.000 τρ. δραχμὰς ἐπὶ καταναλώσεως λιγνιτῶν ἀξίας χρ. δραχμ. 12,250.000 ἢ 180.000.000 τρ. δρ.—καὶ ἐπὶ τιμῆς γαιάνθρακων 30 σεληνίων—κέρδη 6.632.640 χρ. δρ. ἢ 99.489.000 τρ. δρ. ἐπὶ ἀξίας λιγνιτῶν 8.750.000 χρ. δρ. ἢ 132.000.000 τρ. δρ.—ἐκ τῶν ὁποίων ἀφαιρουμένων δραχμ. χρ. 2.600.000 ἢ 40.000.000 τρ. δρ. διὰ ἐγκαταστάσεις καὶ θερμαστὰς, ὑπολείπεται καθαρὸν κέρδος 6,7—4 ἑκατομμύρια χρ. δρ. ἢ 100—50 ἑκατομ. δρ. τρ.—ἀντιλαμβανόμεθα, ὅτι τὸ Συνδικαίου καταναλώσεως θὰ χρησιμεύῃ ὡς ταμείον ἐνισχύσεως τῆς παραγωγῆς τῶν λιγνιτῶν, καθ' ὅσον τὸ ἐξ αὐτοῦ κέρδος θὰ καλύπτῃ ἐπαρκῶς πᾶσαν τυχόν παραγωγικὴν ζημίαν τῶν λιγνιτῶν, ὅπως συναγωνισθῶσιν ἀποτελεσματικῶς τοὺς γαιάνθρακας. Ἐπὶ

πλέον θὰ ἐπιτρέψῃ καὶ εἰς τοὺς μικροὺς καταναλωτὰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν διαφόρων λιγνιτωρυχείων, ἅτινα ἀδυνατοῦσι σήμερον νὰ ἐργασθῶσιν ἕνεκα δυσχερειῶν καταναλώσεως κλπ.

Ἄλλὰ καὶ ἐν ἡ περιπτώσει δὲν καταστῆ δυνατὸν νὰ λειτουργήσῃ τὸ Συνδικάτον καταναλώσεως ὡς ἄνω, τότε εἶναι δυνατὸν νὰ ἀσχοληθῆ εἰς τὴν κατασκευὴν ἐγκαταστάσεων καὶ τὴν παροχὴν τούτων εἰς τοὺς καταναλωτὰς, εἰς μικρὰν τιμὴν ἢ καὶ δωρεὰν διὰ κεφαλαίων τῶν παραγωγῶν ἐκ τῶν πλεοναζόντων κερδῶν τῶν 64.000.000 τρ. δρ. ἐτησίως, δεδομένου ὅτι ἡ συνολικὴ δαπάνη δὲν θέλει ὑπερβῆ τὰ 12.000.000 τρ. δραχμῶν, ἐν ᾧ τὰ ἐτήσια παραγωγικὰ καθαρὰ κέρδη θέλουσι ὑπερβῆ τὰ ἐξήκοντα ἑκατομμύρια δραχμῶν, δι' ὧν θὰ ἀποσβεσθῶσι τὰ κεφάλαια τῆς Ἑταιρείας ἐντὸς ἔτους.

Οἱ καταναλωταὶ ἔχοντες συμφέρον, καθ' ὅσον ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λιγνιτῶν θὰ προκύπτῃ ὑπὲρ αὐτῶν κέρδος ἄνω τῶν τεσσαράκοντα ἑκατομ. ἐτησίως, προθύμως θὰ δεδέχοντο τὴν διαρκῆ τῶν λιγνιτῶν χρῆσιν, ἐφ' ὅσον εἶνε πεπεισμένοι, ὅτι θὰ δύνανται νὰ προμηθεύωνται τούτους εὐχερῶς εἰς τὸ ἐν τρίτον τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων, καὶ θὰ πεισθῶσι περὶ τούτου περισσότερο, ὅταν αἱ ἐγκαταστάσεις χορηγηθῶσιν ὑπὸ τῶν παραγωγῶν, καὶ πολὺ περισσότερο, ὅταν χορηγηθῆ ὁ ἀναγκαιῶν κινητήριος ἀτμὸς ὑπευθύνως ὑπὸ τῶν λιγνιτοπαραγωγῶν εἰς συμφέρουσαν τιμὴν καὶ κατωτέραν τῆς διὰ τῶν γαιανθράκων παραγομένης.

Ἴνα ἡ κατανάλωσις ὁμῶς καταστῆ πλέον ἐπικερδῆς, καὶ συναντήσῃ τὰς ὀλιγωτέρας ἀντιδράσεις, εἶνε ἐνδεδειγμένον νὰ εἰσαχθῶσι αἱ πλέον εὐχρηστοὶ καὶ αἱ πλέον κατάλληλοι ἐγκαταστάσεις καύσεως τῶν λιγνιτῶν.

Τοιαῦται ἐγκαταστάσεις ἔχουσιν εἰσαχθῆ πρὸ πολλοῦ εἰς τὰ βιομηχανικὰ κράτη καὶ ἐπιτυγχάνουσι τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐπιτρέπουν τὴν πλέον οἰκονομικὴν καύσιν τῶν λιγνιτῶν οἰασδήποτε ποιότητος εἰς ὑγρασίαν, τέφραν καὶ φυσικὴν κατάστασιν, καὶ κυρίως διακρίνονται διὰ τὴν εἰσαγωγὴν κεκλιμένης ἐσχάρας διαφόρου τύπου, διὰ τῆς ὁποίας ἐμποδίζεται ἡ πτώσις τῆς κόνεως τῶν καυσίμων εἰς τὴν σταχτοδόχον, πρὶν περατωθῆ ἢ ὀλοσχερῆς αὐτῶν καύσις.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων συσκευῶν ὑπομιμηθήσκημεν καὶ τὴν ἰδικὴν μας προνομιούχον συσκευὴν καύσεως, ἧς παρουσιάζει ἐκτὸς τῶν συνήθων προσόντων τῶν ἀναλόγων ἐγκαταστάσεων καὶ τὰ ἐξῆς πλεονεκτήματα: πρῶτον ἐπιτρέπει τὴν ὑπερθέρμανσιν τῶν καυσίμων ἄνευ οὐδεμιᾶς καταναλώσεως καυσίμου εἰ μὴ μόνον διὰ τῆς καταλλήλου χρη-

σιμοποιήσεως τῆς δι' ἀκτινοβολίας διασκορπιζομένης θερμότητος, καὶ ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου ἀναφλέξεως ἐν τῇ ἀποθήκῃ, καθ' ὅσον ἡ ὑπερθέρμανσις γίνεται ἐν κλειστῷ χώρῳ καὶ μακρὰν πάσης κυκλοφορίας ἀέρος.

Διὰ τῆς συσκευῆς μας, οἰαδήποτε περιεκτικότης εἰς τέφραν καὶ ὑγρασίαν οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἐπιφέρει εἰς τὴν ἔντασιν τῆς πυρᾶς, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ διατηρήσωμεν τοὺς λιγνίτας ἐντὸς ἀποθηκῶν πεπληρωμένων ὕδατος, ἐξ οὗ καὶ ὁ συνήθης κίνδυνος ἀναφλέξεως καὶ κονιοποιήσεως ἀποτρέπεται ὀλοσχερῶς. Ἐνεκα δὲ τῆς βαθμιαίας ὑπερθερμάνσεως ἐν κλειστῷ χώρῳ, ἐλαχίστη ἐπὶ πλέον κονιοποιήσις γίνεται κατὰ τὴν καύσιν.

Ἡ ἐσχάρα ἐπὶ πλέον τῆς συσκευῆς μας ἕνεκα τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς τομῆς παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα τῆς εὐκόλου κατασκευῆς ὁποῦδήποτε ἐκ διαφόρων φύλλων ἢ ράβδων σιδήρου, καὶ εὐκόλου προσαρμογῆς πρὸς οἰανδήποτε ἐστίαν, ἐν ᾧ διὰ τῆς ὁ παρούσας ἐσχάρας ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρον χυτήριον. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθημεν εἰσέτι νὰ θέσωμεν εἰς ἐφαρμογὴν τὴν συσκευὴν μας ταύτην κυρίως ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκοῦς παραγωγῆς τῶν λιγνιτῶν, καὶ τοῦ ἐκ τούτου ἐπηρεαζομένου βιομηχανικοῦ περιβάλλοντος.

ιβ') Παραγωγή τῶν λιγνιτῶν.

Καὶ ἡ μὲν κατανάλωσις ἐξασφαλίζεται διὰ τῶν ὡς ἄνω περιγραφέντων οἰκονομικῶν συνδυασμῶν τοῦ συνδικάτου καταναλώσεως καὶ πρῶτον ὕλων, ἀλλὰ τὸ οὐσιωδέστερον συνίσταται εἰς τὴν σχετικὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς τῶν λιγνιτῶν εἰς ποσὰ καὶ τιμὴν τοιαύτην, ὥστε πωλούμενος εἰς τὸ τρίτον τῆς τιμῆς τῶν γαιανθράκων νὰ συναγωνίζεται εὐχερῶς τοὺς εἰσαγομένους γαιάνθρακας.

Ὡς ἀπεδείξαμεν δὲ εἰς τὰς μνημονευθείσας περὶ λιγνιτῶν μελέτας μας, ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς εἶναι δυνατὴ καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς τεχνικῆς ἰδίως διοργανώσεως καὶ τῆς ἐξευρέσεως ἐργατικῶν χειρῶν.

1) Ἐργατικὸς παράγων.

Μέχρι σήμερον, ἡ ἔλλειψις ἐργατικῶν χειρῶν παρουσιάζεται ὡς μία ἐκ τῶν σπουδαιότερων δυσχερειῶν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς τῶν λιγνιτῶν καὶ ἰδίως ἡ καταπίπτουσα ἀπόδοσις τοῦ ἐργάτου καὶ αἱ ὀσμημέραι αὐξοῦσαι ἀπαιτήσεις τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ.

Και ή μὲν ἀπόδοσις τοῦ ἐργάτου δύναται νὰ ὑπολογισθῆ ὡς ἐξή-
 Εἰς δρύκτης δύναται νὰ προχωρήσῃ κατὰ 0,50 μέτρα ἐπὶ μετώπου 2
 χ2 μέτρων και ἐπειδὴ τὸ πάχος τῶν πλείστων ὑπὸ ἐκμετάλλευ-
 σιν στρωμάτων λιγνίτου υπερβαίνει τὸ 1.5 και συνήθως τὰ δύο
 μέτρα, ἐξαιρέσει τοῦ στρώματος τῆς Κύμης, ή ἡμερησία ἀπόδοσις τοῦ
 δρύκτου υπερβαίνει τὰ 1000—1500 χιλιόγραμμα. Ἐν τούτοις ή μέση
 ἀπόδοσις τοῦ ἐργάτου κυμαίνεται περὶ τὰ 200 χιλιόγραμμα, και τοῦτο
 διότι ἕνεκα ἐλλείψεως πάσης τεχνικῆς διοργανώσεως, ἀπασχολοῦνται
 εἰς τὰ δευτερεύοντα ἔργα πενταπλάσιαι ἐργάται, ἐν ᾧ ἔπρεπε τὸ σύ-
 λον ἀπάντων τῶν συμπληρωματικῶν ἐργατῶν νὰ μὴ υπερβαίνῃ κατὰ
 50% τὸν ἀριθμὸν τῶν κυρίως δρυκτῶν.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τὴν παρούσαν τεχνικὴν διοργάνωσιν τῶν
 ἐκμεταλλεύσεων διὰ παραγωγῆν 700.000 τόννων λιγνίτου ἐτησίως θὰ
 ἀπητοῦντο οἱ ἐξῆς ἐργάται τῶν ἐξῆς ἀποδοχῶν.

Πίναξ τῶν ἐργατικῶν δαπανῶν ὑπὸ τὰς παρούσας συν-
 θήκας τῶν λιγνιτωρυχείων.

Ἔργαται	Ἀριθμὸς	Ἡμερομίσθ. τρ. δε.	Ἡμερ. δαπ. τρ. δε.	Δαπάνη εἰς χε. δε.
Ὀρύκται	3000	20	60.000	4.000
Μεταφορεῖς κλπ.	5000	18	90.000	6.000
Διαλογεῖς	2000	15	30.000	2.000
Σύνολον	10000	18	180.000	12.000

Κατὰ τὸν ἀνωτέρω πίνακα ή εἰς ἐργάτας παραγωγικὴ δαπάνη
 ἀνέρχεται εἰς 90 δρ. κατὰ τόννον, εἰς τὰς ὁποίας ἐὰν προσθέσωμεν
 και τὴν δαπάνην εἰς ξυλείαν 1,3 μέτρων κατὰ τόννον ἀξίας μετὰ τῆς
 γαρνιτούρας 1,5×15 κλπ. = δραχ. 25, ἔχομεν ὅλικήν παραγωγικὴν
 κατὰ τόννον δαπάνην 115 δρ. εἰς τὸν λιμένα ή σταθμὸν φορτώσεως.
 Σημειοῦμεν ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἡμερομίσθια εἶνε τὰ προτιθέμενα νὰ δοθῶ-
 σιν εἰς τοὺς σήμερον ἀπεργοῦντας ἐργάτας ἀξιοῦντας πολὺ πλείονα. Ἐπὶ
 πλέον ὑπὸ τὴν παρούσαν τεχνικὴν διοργάνωσιν θὰ προσελαμβάνετο πι-
 θανῶς και τὸ ἐξῆς τεχνικὸν προσωπικόν.

Προσωπικόν	Ἀριθ.	Μισθὸς μηνιαῖος ἐκ δε. τρ.	Μισθὸς ἐκ δε. χε.	ὀλικὸν ἐκ τρ. δε.	χε. δε.	Μισθὸς προ- πολεμικὸς δε. χε.
Μηχαν. μὴ εἰδικοί και ἄπειροι ή ἐργοδηγοί	10	2000	133	20000	1330	400
Ἐπιστάται	30	1000	66	30000	2000	250
Ἐν ὄλφ	40			50000	3330	

Ἄλλ' ὑπὸ τὰς παρούσας οἰκονομικὰς συνθήκας εἶναι αὐτονόητον,
 ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἀποδοχαὶ δὲν θὰ ἱκανοποιήσωσι εἰμὴ προσωρινῶς τοὺς
 ἐργάτας, διὰ νὰ προβάλλωσι λίαν συντόμως νέας ἀπαιτήσεις, και ἐπὶ
 πλέον οὔτε ὁ ἀναγκαῖος ἀριθμὸς ἐργατῶν δύναται νὰ ἐξευρεθῆ, οὔτε ή
 παραγωγή 700.000 τόννων νὰ ἐπιτευχθῆ.

2) Ἡμερομίσθιον=ἐλατήριον τοῦ ἐργάτου

Εἶναι φανερόν ὅτι τὸ ἐλατήριον τοῦ ἐργάτου εἶναι ἡμερομίσθιον ἀρ-
 κετόν, ὅπως ἐπαρκῆ εἰς τὰς στοιχειώδεις οἰκογενειακὰς και κοινωνικὰς
 αὐτοῦ ἀνάγκας.

Ἀνεπαρκὲς ἡμερομίσθιον οὔτε ἐργάτας προσελκύει οὔτε τὴν ἀπόδο-
 σιν αὐτοῦ αὐξάνει και ἐπὶ πλέον προσελκύει μόνον ἀνικάνους ἐργάτας και
 τούτους προσωρινῶς. Λέγοντες ἡμερομίσθιον δὲν ἐννοοῦμεν τὸ εἰς δραχ-
 μὰς ἄμεσον ἡμερησίον ἡμερομίσθιον αὐτοῦ, τὸ ὅποῖον θεαίως δὲν δύ-
 νεται νὰ εἶναι ἀριθμητικῶς μέγα, ὡς λίαν ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν μέλλουσαν
 ἐξέλιξιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν ἀποδοχῶν ὑπὸ μορφήν
 ἡμερομισθίου, ἀμοιβῆς, τροφῆς, κοινωνικῶν πλεονεκτημάτων κλπ.

Δέον ἐπομένως νὰ κρίνωμεν ἀμερολήπτως, ἐὰν τὸ παρὸν ἡμερομί-
 σθιον εἶναι ἐπαρκὲς διὰ τὸν ἐργάτην, διότι ἄλλως πράττοντες ἐθελου-
 σφλοῦμεν πρὸς βλάβην τοῦ μέλλοντος τῆς ἐργασίας, ὑπὲρ προσωρινῆς ὀφε-
 λείας τοῦ ἐπιχειρηματίου και οὐχὶ τῆς ἐπιχειρήσεως. Πρὸς τοῦτο παρα-
 θέτομεν τὸν κατωτέρω πίνακα περὶ τῶν ἡμερομισθίων προπολεμικῶς εἰς
 χρ. δραχμὰς, και σήμερον εἰς τρεχ. δραχμὰς πολλαπλασιάζοντες ἐπὶ τὸν
 ἐπίσημον σήμερον συντελεστὴν 15, καιτοι σήμερον ὑπὸ τιμὴν λίρας
 425 δρ. ὁ συντελεστὴς οὗτος εἶναι 17, ὡσαύτως τὴν ἀνταλλακτικὴν δύ-
 ναμιν τοῦ ἡμερομισθίου, καθὼς και τὰς στοιχειώδεις δαπάνας τοῦ ἐργά-
 του προπολεμικῶς και σήμερον.